

ระดับของภาษา

อาจารย์ ดร.บัวลักษณ์ เพชรงาม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ระดับของภาษา

การสื่อสารของมนุษย์ นอกจากจะเข้าใจการใช้คำให้ตรงกับความต้องการแล้ว ยังจะต้องใช้คำเหมาะสมกับฐานะบุคคล โอกาส และกาลเทศะด้วย เช่น ในโอกาสงาน พิธี ในที่ประชุม หรือในที่สาธารณะ สถานการณ์เหล่านี้ย่อมใช้ระดับภาษาที่แตกต่างกัน จึงควรทำความเข้าใจในเรื่องระดับของภาษา และใช้ภาษาระดับต่างๆ ให้ถูกต้อง เพื่อให้ การสื่อสารมีประสิทธิภาพ

การแบ่งระดับภาษา

การแบ่งระดับภาษาออกเป็นระดับต่างๆ นั้นอาจแบ่งได้หลายแนวทาง การแบ่งระดับภาษาไม่เป็นการตายตัว ภาษาแต่ละระดับอาจมีการเหลื่อมล้ำคาบเกี่ยวกันบ้าง **ในที่นี้จะแบ่งระดับภาษาออกเป็น ๕ ระดับ**

การแบ่งระดับภาษา

๑. **ระดับพิธีการ** ใช้สื่อสารกันในที่ประชุมที่จัดขึ้นอย่างเป็นทางการ ได้แก่
การประชุมรัฐสภา
การกล่าวอวยพร
การกล่าวต้อนรับ
การกล่าวรายงานในพิธีมอบปริญญาบัตร/ประกาศนียบัตร
การกล่าวสดุดีหรือการกล่าวเพื่อจรรโลงใจให้ประจักษ์ในคุณความดี
การกล่าวปิดพิธี

ผู้ส่งสารระดับนี้มักเป็นคนสำคัญสำคัญหรือมีตำแหน่งสูง ผู้รับสารมักอยู่ในวงการเดียวกันหรือเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ สัมพันธภาพระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารมีต่อกันอย่างเป็นทางการ **ส่วนใหญ่ผู้ส่งสารเป็นผู้กล่าวฝ่ายเดียว ไม่มีการโต้ตอบ** ผู้กล่าวมักต้องเตรียมบทหรือวาทีพนธ์มาล่วงหน้าและมักนำเสนอด้วยการอ่านต่อหน้าทีประชุม

การแบ่งระดับภาษา

ตัวอย่างการใช้ภาษาระดับพิธีการ

- บ้านเมืองไทยเรา ดำรงมั่นคงมาช้านาน เพราะคนไทยมีความพร้อมเพรียงอัน
เข้มแข็ง
- การแสดงมุทิตาจิตและอวยพรให้แก่ข้าพเจ้าเป็นสมานฉันท์ที่เพิ่มความปิติยินดี
ให้กับข้าพเจ้า
- กราบเรียน ฯ พณ ฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ
ในนามของราชบัณฑิตยสถาน กระผมมีความปลาบปลื้มยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ท่านประธาน
องคมนตรี และรัฐบุรุษได้กรุณามาเป็นประธานในพิธีเปิดงานฉลองวันสถาปนา
ราชบัณฑิตยสถาน

การแบ่งระดับภาษา

๒. ภาษาระดับทางการ

ภาษาระดับทางการ ใช้บรรยายหรืออธิบายอย่างเป็นทางการในที่ประชุมหรือใช้ในการเขียนข้อความที่ปรากฏต่อสาธารณชนอย่างเป็นทางการ หนังสือที่ใช้ติดต่อกับทางราชการหรือในวงธุรกิจ ผู้ส่งสารและผู้รับสารมักเป็นบุคคลในวงอาชีพเดียวกัน ภาษาระดับนี้เป็นการสื่อสารให้ได้ผลตามจุดประสงค์โดยยึดหลักประหยัดคำและเวลาให้มากที่สุด

การแบ่งระดับภาษา

ข้อสังเกตการใช้ภาษาระดับทางการ

๒.๑ เป็นภาษาที่ใช้ในการบรรยายหรืออภิปรายอย่างเป็นทางการในที่ประชุมใหญ่ การรายงานทางวิชาการหนังสือราชการ หรือจดหมายที่ติดต่อกันในวงธุรกิจ คำนำหนังสือ ประกาศของทางราชการ

๒.๒ เป็นภาษาที่ใช้ตรงไปตรงมามุ่งเข้าสู่จุดประสงค์ที่ต้องการโดยเร็ว อาจมีศัพท์เทคนิคหรือศัพท์ทางวิชาการบ้าง แต่ไม่ใช่คำฟุ่มเฟือย เป็นภาษาที่มีแบบแผนในการใช้

การแบ่งระดับภาษา

ตัวอย่างการใช้ภาษาระดับทางการ

- ภูมิแพ้อาหาร : ภัยเงียบที่ไม่ควรประมาท
- ปัจจุบันประเทศไทยเกิดปัญหา ทุจจริตคดโกงจากนักการเมือง
- ในอนาคตแผ่นดินไหวจะเกิดขึ้นและรุนแรงมากขึ้น เพราะแผ่นดินไหวแต่ละครั้งมีผลกระทบต่อเปลือกโลก
- การประชุมวิชาการเรื่องโรคอ้วนครั้งนี้จัดขึ้น เนื่องจากโรคอ้วนเป็นปัญหาทางสุขภาพที่ทุกประเทศทั่วโลกกำลังประสบอยู่

การแบ่งระดับภาษา

๓. ภาษาระดับกึ่งทางการ

คล้ายกับภาษาระดับทางการ แต่ลดความเป็นงานเป็นการลงบ้าง เพื่อให้
เกิดสัมพันธภาพระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารซึ่งเป็นบุคคลในกลุ่มเดียวกัน **มีการโต้แย้ง**
หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเป็นระยะๆ มักใช้ในการประชุมกลุ่มหรือการอภิปรายกลุ่ม
การบรรยายในชั้นเรียน ข่าว บทความในหนังสือพิมพ์ เนื้อหามักเป็นความรู้ทั่วไป ในการ
ดำเนินชีวิตประจำวัน กิจกรรมต่างๆ รวมถึงการปรึกษาหารือร่วมกัน

การแบ่งระดับภาษา

ข้อสังเกตการใช้ภาษาระดับกึ่งทางการ

๓.๑ เป็นภาษาที่ใช้สื่อสารที่คล้ายกับภาษาระดับทางการ แต่ลดความเป็นการทำงานลงบ้าง การใช้ภาษาระดับนี้มักใช้ในการประชุมกลุ่มเล็ก การบรรยายในห้องเรียน ข่าว และบทความในหนังสือพิมพ์ โดยทั่วไปจะมีถ้อยคำ สำนวนที่ทำให้รู้สึกคุ้นเคยมากกว่า ภาษาระดับทางการ

๓.๒ เนื้อของสารมักจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทั่วไป หรือเป็นการแสดงความคิดเห็นเชิงวิชาการที่เกี่ยวกับการดำเนินการ

การแบ่งระดับภาษา

ตัวอย่างการใช้ภาษาระดับกึ่งทางการ

- คนไทยขาดความมั่นใจและศรัทธาในความกล้าหาญของนายก
- ไม่เคยแม้แต่ครั้งทีไปถึงเมืองไหนแล้ว จะไม่ได้ออกไปชมบรรยากาศยามเช้าของเมืองนั้น
- ต้องยอมรับว่าเป็นความฉลาดปราดเปรื่องของผู้จัดที่เลือกอุทยานน้ำตกแจ้ซ้อนเป็นที่ประชุม
- กินของไทย ใช้ของไทย ร่วมใจกันประหยัด เป็นคำขวัญยอดนิยมในปีท่องเที่ยวไทย

การแบ่งระดับภาษา

๔. ภาษาระดับไม่เป็นทางการ

ภาษาระดับนี้มักใช้ในการสนทนาโต้ตอบระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลไม่เกิน ๔-๕ คนในสถานที่และกาลเวลาที่ไม่ใช่ส่วนตัว อาจจะเป็นบุคคลที่คุ้นเคยกัน การเขียนจดหมายระหว่างเพื่อน การรายงานข่าวและการเสนอบทความในหนังสือพิมพ์ **โดยทั่วไปจะใช้ถ้อยคำสำนวนที่ทำให้รู้สึกคุ้นเคยกันมากกว่าภาษาระดับทางการหรือภาษาที่ใช้กันเฉพาะกลุ่ม** เนื้อหาเป็นเรื่องทั่วไป ในการดำเนินชีวิตประจำวัน กิจธุระต่างๆ รวมถึงการปรึกษาหารือหรือร่วมกัน

การแบ่งระดับภาษา

ข้อสังเกตการใช้ภาษาระดับไม่เป็นทางการ

๔.๑ เป็นภาษาที่มักใช้ในการสนทนาโต้ตอบกันของคนที่อยู่ร่วมกัน
อยู่ในสถานที่และกาละที่ไม่เป็นการส่วนตัว

๔.๒ เป็นภาษาที่ใช้อาจจะเป็นคำชี้แจงหรือเป็นคำที่เข้าใจความหมาย
ตรงกันได้ในกลุ่มเท่านั้นต้องไม่เป็นคำหยาบหรือคำไม่สุภาพ

การแบ่งระดับภาษา

ตัวอย่างการใช้ภาษาระดับไม่เป็นทางการ

- เท่าที่พบการทำงานส่งครูของนักเรียน เย่มากจริงๆ
- นายยังไม่แทงเรื่องลงมา ให้นั่งตั้งแต่เมื่อวานนี้
- กวินเธอเป็นคนซื่อสัตย์ใครๆก็ปลื้มเธอในเรื่องนี้
- ความตั้งใจในการเดินทางของผมครั้งนี้ขึ้นอยู่กับที่การหาเส้นทางซอกแซกไปที่

น้ำตกของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

- จากกรณีที่หลวงพ่อดูณ ปรีสุทโธ เกจิตั้งแห่งวัดบ้านไร่ ได้อาพาธลงอย่างกะทันหัน มีอาการอ่อนเพลียอย่างหนักเนื่องจากต้องตรากตรำทำพิธีปลุกเสกวัตถุมงคลและเคาะหัวให้กับบรรดาศิษยานุศิษย์ จนไม่มีเวลาพักผ่อน (ภาษาสนทนาในข่าว)

การแบ่งระดับภาษา

๕. ภาษาระดับตนเอง

ภาษาระดับนี้มักใช้กันในครอบครัวหรือระหว่างเพื่อนสนิท สถานที่ที่ใช้มักเป็นพื้นที่ส่วนตัว เนื้อหาของสารไม่มีขอบเขตจำกัด มักใช้ในการพูดจากัน ไม่นิยมบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ยกเว้นนวนิยายหรือเรื่องสั้นบางตอนที่ต้องการความเป็นจริง อาจเป็นภาษาเฉพาะกลุ่มในท้องถิ่น บุคคลที่ใช้ภาษาระดับนี้มีน้อย

การแบ่งระดับภาษา

ข้อสังเกตการใช้ภาษาระดับกันเอง

๕.๑ อาจมีคำคะนองสื่อความหมายตามความนิยม ในกลุ่มบุคคลซึ่งจะได้รับความนิยมเพียงชั่วคราว เช่น

- ชอบทำตัวเป็นสาวไคอยู่เรื่อย (ไค หมายถึง ไคโนเสาร์คือโบราณ)
- ชอบทำอะไรเฟอะพะอยู่เรื่อย (เฟอะพะ หมายถึง แสดงกริยาไม่น่าดู)

๕.๒ จะมีคำขานรับและคำลงท้าย ได้แก่ **คะ** **ครับ** **ซินะ** **เออะ** รวมทั้งออกเสียงคำบางคำตามภาษาปาก เช่น **ยั้งี้** **ยั้งั้น**

การแบ่งระดับภาษา

ข้อสังเกตการใช้ภาษาระดับกันเอง

๕.๓ นิยมใช้คำอุทานเสริมบทในการพูดด้วย เช่น กินหยูกกินยา อาน้ำอาบท
เสื้อผั่งเสื้อผ้า

ในการใช้ภาษาระดับกันเอง แม้เป็นภาษาที่ไม่เป็นทางการก็ตาม ผู้ส่งสารควร
คำนึงถึงความเหมาะสม ดังที่พระยาอุปทิศศิลปสารได้กล่าวไว้เกี่ยวกับคำสุภาพว่า

- **ไม่ใช่คำกระด้าง** แสดงความไม่เคารพ เช่น อุทานว่า หือ อือ เออ โวย เป็นต้น
- **ไม่ใช่การพูดกระซอกเสียงห้วน** เช่น เปล่า ไม่รู้ ไม่มี ไม่ใช่
- **ไม่ใช่คำหยาบ** ได้แก่คำว่า ไ้อ์ อือ อือ จี้ เยี้ยว หรือกล่าวคำด่าคำด่ารวมทั้งคำพูดคำ
ผวนที่สื่อความหมายโดยนัยเกี่ยวกับเรื่องเพศ เป็นต้น

การแบ่งระดับภาษา

ตัวอย่างการใช้ภาษาระดับตนเอง

- นายกินเหล้านานหรือยังเสียสุขภาพจริง
- ผู้หญิงที่ปล่อยให้พุงพลุ้ยเป็นพะโล้แบบนี้ นอกจากจะดูไม่ได้แล้ว ยังจะตายไว

เสียด้วย

- เย็นนี้รีบกลับมากินแกงสาวยบัวพริกสดกับกุ้งทะเล

การแบ่งระดับภาษา

ระดับภาษา	โอกาสและสถานที่	ลักษณะภาษาที่ใช้
1. พิธีการ	การเปิดประชุม กล่าวรายงาน การกล่าวสุนทรพจน์ การกล่าวต้อนรับการกล่าวอวยพร	มีลักษณะพิธีรีตอง ภาษาไพเราะ สละสลวย
2. ทางการ	การอภิปรายหรือการประชุม รายงานวิชาการ ประกาศ ทางการ จดหมายราชการ จดหมายธุรกิจ	ภาษาทางการ ถ้อยคำตรงไปตรงมา มีศัพท์เทคนิค หรือศัพท์วิชาการบ้าง
3. กึ่งทางการ	การประชุมกลุ่มย่อย การอภิปราย การเสวนา การบรรยายในห้องเรียน	ใช้ภาษาเขียน แต่มีภาษาเขียนแทรก อยู่บ้าง
4. ไม่เป็นทางการ	บทความแสดงความคิดเห็นในนิตยสารหรือหนังสือพิมพ์ รายการสารระบันเทิงทางโทรทัศน์ การปรึกษาหารือกัน	ใช้ภาษาพูดและสุภาพ การสนทนา โต้ตอบไม่เกิน 5 คน ในสถานที่ไม่ใช่ ส่วนตัว
5. กันเอง	การสนทนาเรื่องส่วนตัว การทักทายระหว่างเพื่อนสนิท	ใช้ภาษาพูด อาจมีคำคะนองหรือ ภาษาถิ่น ใช้ในวงจำกัด

ข้อควรสังเกตเกี่ยวกับความลดหลั่นตามระดับภาษา

๑. ภาษาที่ใช้ในระดับพิธีการ ระดับทางการและระดับกึ่งทางการ

คำสรรพนามที่ใช้แทนตนเอง (สรรพนามบุรุษที่ ๑) มักใช้ กระผม ผม ดิฉัน

ข้าพเจ้า

คำสรรพนามที่ใช้แทนผู้รับสาร (สรรพนามบุรุษที่ ๒) มักจะใช้ ท่าน ท่านทั้งหลาย

ส่วนภาษาระดับที่ไม่เป็นทางการและระดับกันเอง ผู้ส่งสารจะใช้สรรพนาม ผม
ฉัน ดิฉัน กัน เรา หนู ฯลฯ หรืออาจใช้คำนามแทน เช่น นิด ครู หมอ แม่ พ่อ พี่ ป้า ฯลฯ

❖ ข้อควรสังเกตเกี่ยวกับความลดหลั่นตามระดับภาษา

๒. **คำนาม** คำนามหลายคำเราใช้เฉพาะในภาษาระดับกึ่งทางการ ระดับไม่เป็นทางการและระดับกันเองเท่านั้น หากนำไปใช้เป็นภาษาระดับทางการจะต่างกันออกไป

เช่น	โรงจํานำ	>	สถานธนาอนุเคราะห์
	โรงพัก	>	สถานีตำรวจ
	หมู	>	สุกร
	ควาย	>	กระบือ
	รถเมล์	>	รถประจำทาง
	หมา	>	สุนัข

คำราชาศัพท์

ขุนนางขุน

ความหมายของคำราชาศัพท์

- ตามรูปศัพท์ (ราชาศัพท์) หมายถึง ถ้อยคำที่ใช้กับพระมหากษัตริย์ ในปัจจุบัน คำราชาศัพท์หมายถึง ถ้อยคำสุภาพ ไพเราะที่ใช้ให้เหมาะกับฐานะของบุคคลในสภาพสังคมไทย ได้แก่

พระมหากษัตริย์

พระบรมวงศานุวงศ์

พระภิกษุ

ขุนนาง ข้าราชการ

สุภาพชน

ที่มาของคำราชาศัพท์

- ๑.รับมาจากภาษาอื่น

ภาษาเขมร เช่น เสวย เชนย เสด็จ โปรด ฯลฯ

ภาษาบาลี สันสกฤต เช่น เนตร หัตถ์ โอรส อาพาธ ฯลฯ

- ๒.การสร้างคำขึ้นใหม่ โดยการประสมคำ เช่น ตั้งเครื่อง
ลูกหลวง ชับพระพักตร์ ฯลฯ

ความสำคัญของคำราชาศัพท์

- ๑) เพื่อให้เราใช้ถ้อยคำในการพูดจาได้ไพเราะ ถูกต้องตามกาลเทศะ และฐานะแห่งบุคคล เพราะราชาศัพท์มิได้หมายถึงคำพูดที่เกี่ยวกับพระราชทานั้น
- ๒) ราชาศัพท์ เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของชาติ การใช้ราชาศัพท์ที่ถูกต้องเป็นการแสดงความประณีต นุ่มนวล น่าฟังของภาษาอย่างหนึ่ง ตลอดจนเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของเรา

ความสำคัญของการราชาศัพท์

- ๓) การเรียนรู้ราชาศัพท์ย่อมทำให้เราเข้าถึงรสของวรรณคดี เพราะในวรรณคดีมีราชาศัพท์ปนอยู่มาก จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ราชาศัพท์เพื่อช่วยให้เกิดความซาบซึ้งในรสคำประพันธ์นั้นๆ
- ๔) การเรียนรู้ราชาศัพท์ช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพให้กับตนเอง ทำให้เข้าวงสมาคมได้โดยไม่เคอะเขิน ไม่เป็นที่เย้ยหยันของบุคคลที่พบเห็น การติดต่อกับบุคคลทั่วไปทั้งในวงสมาคมและ

คำราชาศัพท์สำหรับพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์

- คำราชาศัพท์ แบ่งตามชนิดของคำ
 ๑. คำนาม
 ๒. คำสรรพนาม
 ๓. คำกริยา

๑. คำนาม

- ๑) คำว่า "พระบรม พระบรมราชา" ใช้หน้าคำนามเพื่อเชิดชูพระราชอิสริยยศหรือพระเกียรติ เช่น พระบรมเดชาณุภาพ พระบรมวงศานุวงศ์ พระบรมมหาราชวัง พระบรมราชโองการ
- ๒) คำว่า "พระบรม" ใช้เฉพาะพระมหากษัตริย์เท่านั้น เมื่อใช้กับสมเด็จพระบรมราชินี ให้ตัดคำว่า "บรม" ออก เช่น พระนามาภิไธย พระราชนุเคราะห์ พระราโชวาท เป็นต้น
- ๓) คำว่า "พระราช" ใช้หน้าคำนามที่สำคัญรองลงมา เช่น พระราชวัง คูสิต พระราชทรัพย์ พระราชดำริ

๑. คำนาม

- ๔) คำว่า "พระ" ใช้นำหน้านามสามัญทั่วไป เช่น พระที่นั่ง พระหัตถ์
พระบาท
- ๕) คำว่า "ต้น" หรือ "หลวง" เมื่อประกอบท้ายคำศัพท์สามัญแล้ว จะทำให้คำกลายเป็นคำราชาศัพท์ทันที เช่น
ช่างต้น ม้าต้น เรือต้น เรือนต้น เครื่องต้น พระแสงปืนต้น
ลูกหลวง หลานหลวง พระราชวังหลวง

๒. คำสรรพนาม

- คำสรรพนามราชาศัพท์ คือ คำแทนชื่อที่จำแนกใช้ตามชั้นของบุคคล ซึ่ง ถือว่ามีฐานันดรศักดิ์ต่างกันตามประเพณีนิยม จึงต้องบัญญัติคำใช้ให้เหมาะสมกับฐานะของแต่ละบุคคล และจะต้องคำนึงถึงเพศของ
บุรุษที่ ๑ (ผู้พูด)
บุรุษที่ ๒ (ผู้ที่เราพูดด้วย)
และบุรุษที่ ๓ (ผู้ที่เราพูดถึง)

๒. คำสรรพนาม

- บุรุษที่ ๑ ได้แก่ ข้าพระพุทธเจ้าเกล้ากระหม่อม หม่อมฉัน ฯลฯ
- บุรุษที่ ๒ ได้แก่ ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ใต้ฝ่าละอองพระบาท ใต้ฝ่าพระบาท ฯลฯ
- บุรุษที่ ๓ ได้แก่ พระองค์ เสด็จ ท่าน ฯลฯ

๓. คำกริยา

คำกริยาราชศัพท์ที่ใช้ในปัจจุบัน มีลักษณะดังต่อไปนี้

๑) กริยาที่เป็นราชศัพท์อยู่แล้วสามารถนำไปใช้ได้ทันที เช่น **กริ้ว ตรีศ**
ประทับ พระราชทาน ประชวร โปรด ทรง เสด็จ เสดวย

๒) คำกริยาที่ตามหลังคำว่า " **เสด็จ**" จะใช้คำสามัญหรือคำที่เป็นราชศัพท์
อยู่แล้วก็ได้ เช่น **เสด็จเข้า เสด็จออก เสด็จยืน เสด็จลง เสด็จไป เสด็จมา**
เสด็จประพาส เสด็จประทับ เสด็จพระราชดำเนิน ฯลฯ

๓. คำกริยา

คำกริยาราชศัพท์ที่ใช้ในปัจจุบัน มีลักษณะดังต่อไปนี้

๓) คำที่ตามหลังคำว่า " ทรง" จะเป็นคำนามหรือคำกริยาก็ได้ แต่เมื่อประสมกันแล้วถือว่าเป็นคำกริยาราชศัพท์ แบ่งได้ดังนี้

ก. ใช้ " ทรง" นำหน้าคำกริยาสามัญ เช่น ทรงฟัง ทรงรำพึง ทรงจาม ทรงวาง ทรงทราบ ทรงยินดี ทรงขอบใจ

ข. ใช้ " ทรง" นำหน้าคำนามสามัญ เช่น ทรงช้าง ทรงม้า ทรงปืน ทรงรถ ทรงดนตรี ทรงกีฬา ทรงเรือใบ ทรงเครื่อง

ค. ใช้ " ทรง" นำหน้าคำนามราชศัพท์ เพื่อให้กลายเป็นคำกริยาราชศัพท์ เช่น ทรงพระเมตตา ทรงพระกรุณา ทรงพระอุทสาหะ ทรงพระวินิจฉัย ทรงพระสุบิน ทรงพระอักษร ทรงพระประจวร

๓. คำกริยา

คำกริยาราชศัพท์ที่ใช้ในปัจจุบัน มีลักษณะดังต่อไปนี้

๔) **ไม่ใช่ "ทรง"** นำหน้าคำกริยาที่เป็นราชศัพท์อยู่แล้ว เช่น จะไม่ใช่ ทรงเสด็จ ทรงเสวย ทรงประทับ ทรงรับสั่ง ทรงโปรด ทรงตรัส ทรงประสูติ **(แต่จะใช้ว่า เสวย ประทับ รับสั่ง โปรด ตรัส ประสูติ)** ยกเว้นคำเดียวคือ **" ทรงผนวช"**

๕) คำราชศัพท์ที่มีคำว่า **"ทรงพระราช"** นำหน้า ใช้กับ

พระมหากษัตริย์

สมเด็จพระบรมราชินี

สมเด็จพระบรมราชชนนี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ

สมเด็จพระบรมราชกุมารี

ศัพท์ที่ใช้สำหรับพระภิกษุ

- การใช้ถ้อยคำสำหรับพระภิกษุแตกต่างจากการใช้คำราชาศัพท์สำหรับพระเจ้าแผ่นดินหรือพระราชวงศ์ เพราะพระภิกษุนั้นไม่ว่าบุคคลอื่นจะพูดกับท่าน หรือเมื่อท่านพูดกับคนอื่นก็จะใช้ศัพท์อย่างเดียวกัน เสมอไป เช่น คำว่า อาพาธ (เจ็บ, ป่วย) เป็นศัพท์สำหรับพระภิกษุ

ในกรณีที่ คนอื่นกล่าวถึงท่าน

พระมหาสุริย์ฉาย อาพาธอยู่ที่โรงพยาบาลสงฆ์

ท่านกล่าวกับคนอื่น

ขณะนี้อาตมา อาพาธอยู่ที่โรงพยาบาลสงฆ์

ศัพท์ที่ใช้สำหรับพระภิกษุ

- สมเด็จพระสังฆราชใช้ราชาศัพท์เสมอพระเจ้าวรวงศ์เธอ เช่น

คำขึ้นต้น ใช้ว่า กราบทูล (ออกพระนามเต็ม)

สรรพนามแทนผู้พูด ใช้ว่าเกล้ากระหม่อม (สำหรับชาย)

เกล้ากระหม่อมฉัน (สำหรับหญิง)

สรรพนามแทนพระองค์ท่าน ใช้ว่า ฝ่าพระบาท

คำลงท้าย ใช้ว่า ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

ศัพท์ที่ใช้สำหรับพระภิกษุ

- พระภิกษุที่เป็นราชวงศ์ คงใช้ราชาศัพท์ตามลำดับชั้นแห่งพระราชวงศ์ ยกเว้นแต่สมเด็จพระสังฆราชที่เป็นพระราชวงศ์ให้ใช้ คำขึ้นต้น ใช้ว่า ขอประทานกราบทูล (ออกพระนามเต็ม)

สรรพนามแทนผู้พูด ใช้ว่า ข้าพระพุทธเจ้า

สรรพนามแทนพระองค์ท่าน ใช้ว่า ได้เฝ้าพระบาท

คำลงท้าย ใช้ว่า ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ศัพท์ที่ใช้สำหรับพระภิกษุ

- การเรียกขานพระภิกษุที่ทรงสมณศักดิ์ ต้องใช้ให้เหมาะสมแก่สมณศักดิ์ เช่นคำว่า " ท่าน" มีวิธีการใช้ ดังนี้

สมเด็จพระราชาคณะ ใช้ว่า พระคุณเจ้า

พระราชาคณะชั้นธรรม ใช้ว่า พระคุณท่าน

พระชั้นรอง ๆ ลงมา ใช้ว่า ท่าน

คำราชาศัพท์แบ่งตามหมวด

คำราชาศัพท์แบ่งได้ ๖ หมวด คือ

๑. หมวดร่างกาย
๒. หมวดเครื่องญาติ
๓. หมวดเครื่องใช้
๔. หมวดกริยา
๕. หมวดสรรพนาม
๖. หมวดคำที่ใช้กับพระสงฆ์

หมวดร่างกาย

คำศัพท์	คำราชาศัพท์	คำศัพท์	คำราชาศัพท์
แขน	พระพาหา, พระพามุ	เงา	พระฉายา
เขี้ยว	พระทาสูระ	ดวงตา	พระเนตร, พระจักขุ
หน้า	พระพักตร์	คอ	พระศอก, พระกัณฐา
นิ้วมือ	พระองคุลี	หู	พระกรรณ
แก้ม	พระขงษ์	เล็บ	พระนขา, พระกรชะ
แก้ม	พระปราง	หนวด	พระมัสสุ
ศีรษะ	พระเศียร	บ่า, ไหล่	พระอังสา
น้านม	พระกษิธรา	เข่า	พระขานู
หน้าผาก	พระนลาฏ	หลัง	พระปฤษฎางค์, พระขนอง
เหงือก	พระมูทธา	หัวใจ	พระหทัย
กระดูก	พระอัฐิ	ก้น	พระขนง
ลิ้น	พระฉิวหา	สะดือ	พระนาภี
ปอด	พระปโปหสาตะ	ขน	พระโสมมา
คาง	พระหนุ	ท้อง	พระอุทร
ตาตุ่ม	พระโคปหกะ	พื่น	พระทนต์
จมูก	พระนาสิก	ปาน, ฝ่า	พระปี่หกะ
ร่างกาย	พระวรกาย	มือ	พระหัตถ์

หมวดเครือญาติ

คำศัพท์	คำราชาศัพท์	คำศัพท์	คำราชาศัพท์
น้องสาว	พระขนิษฐา	พี่ชาย	พระเชษฐา
ป้า,อา	พระปิตุจฉา	ป้า,น้า	พระมาตุจฉา
พ่อ	พระชนก	ลูกสาว	พระธิดา
ลุง,อา	พระราชปิตุลา	สามี	พระสวามี
แม่	พระขนิษฐา	ลูกชาย	พระโอรส
ภรรยา	พระมเหสี	น้องชาย	พระอนุชา
พี่สาว	พระเชษฐภคินี	หลาน	พระนัดดา
ลุง,น้า	พระมาตุลา	นุ้ยย่า	พระอัยกา

หมวดเครื่องใช้

คำศัพท์	คำราชาศัพท์	คำศัพท์	คำราชาศัพท์
แก้วน้ำ	แก้วเสวย	รองเท้าน้ำ	ฉลอมพระบาท
ผ้าเช็ดหน้า	ผ้าซับพระพักตร์	ไม้ตะบอง	พระคทา
ฟูก	พระยี่งู	หวี	พระสาง
ยารักษาโรค	พระโอสถ	ผ้าห่มนอน	คลุมบรรทม
ช้อน	ฉลอมพระหัตถ์ช้อน	ผ้าเช็ดตัว	ผ้าซับพระองค์
ประตู	พระทวาร	โทรเลข	พระราชโทรเลข
น้ำดื่ม	พระสุธารส	หัวเข็มขัด	พระปิ่นเหม่ง
เครื่องแต่งตัว	เครื่องทรง	ล้อม	ฉลอมพระหัตถ์ล้อม
ข้าว	พระกระยาเสวย	เตียงนอน	พระแท่นบรรทม
จดหมาย	พระราชหัตถเสภา	น้ำชา	พระสุธารสชา
พรมทางเดิน	ลาดพระบาท	ไม้เท้าหลัง	ฉลอมไฉนารายหัตถ์
เสื่อ	ฉลอมพระองค์	อาหาร	พระกระยาหาร
แหวน	พระธำมรงค์	ที่นั่ง	พระราชอาสน์
เปด	พระอุ	ผ้าเช็ดมือ	ผ้าเช็ดพระหัตถ์

หมวดคำกริยา

คำศัพท์	คำราชาศัพท์	คำศัพท์	คำราชาศัพท์
บอก	กราบบังคมทูล	ไอ	ทรงพระกาสะ
หัวเราะ	ทรงพระสรวล	ดู	ทอดพระเนตร
รูปถ่าย	พระบรมฉายาลักษณ์	ลงชื่อ	ลงพระปรมาภิไธย
จาม	ทรงพระปรีนาสะ	ล้างมือ	ชำระพระหัตถ์
มีครรภ์	ทรงพระครรภ์	สบาย	ทรงพระสำราญ
นั่ง	ประทับ	คำสั่ง	พระบรมราชโองการ
อาบน้ำ	ทรงน้ำ	คิด	ทรงพระราชดำริ
พูด	ตรัส	เดิน	พระราชดำเนิน
ยืน	ทรงยืน	เกิด	ประสูติ

หมวดสรรพนาม

คำที่ใช้แทน	สรรพนาม	ใช้กับ
แทนชื่อผู้พูด (บุรุษที่ 1)	ข้าพระพุทธเจ้า กระผม,ดิฉัน	พระมหากษัตริย์ ผู้ใหญ่,พระสงฆ์
แทนผู้ที่พูดด้วย (บุรุษที่ 2)	ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ได้ฝ่าละอองพระบาท	พระมหากษัตริย์ พระบรมราชินี พระบรมราชชนนี พระบรมโอรสาธิราช พระบรมราชกุมารี
แทนผู้ที่พูดด้วย	ฝ่าพระบาท	เจ้านายชั้นสูง
แทนผู้ที่พูดด้วย	พระคุณเจ้า	พระสงฆ์ผู้ทรงสมณศักดิ์
แทนผู้ที่พูดด้วย	พระคุณท่าน	พระภิกษุสงฆ์ทั่วไป
แทนผู้ที่พูดด้วย	พระเดชพระคุณ	เจ้านาย,หรือพระภิกษุที่นับถือ
แทนผู้ที่พูดถึง (บุรุษที่ 3)	พระองค์	พระราชา,พระพุทธเจ้า,เทพผู้เป็น ใหญ่
แทนผู้ที่พูดถึง	ท่าน	เจ้านาย,ขุนนางผู้ใหญ่, พระภิกษุ,และผู้ใหญ่ที่นับถือ

หมวดคำที่ใช้กับพระสงฆ์

ศิลาจารึก	คำสามัญ	ศิลาจารึก	คำสามัญ
ครองจีวร,ห่มจีวร	แต่งตัว	มหาบพิตร	พระเจ้าแผ่นดิน
จ้งหัน	อาหาร	สรงน้ำ	อาบน้ำ
จำวัด	นอน	อาตมา	คำพูดแทนตัวเอง
ฉัน	รับประทาน	โยม	คำเรียกคู่สนทนา
ทำวัตร	สวดมนต์	สิกา	คำเรียกผู้หญิง
นมัสการ	ไหว้	อาพาธ	ป่วย
นิมนต์,อาราธนา	เชิญ	ปัจฉัย	เงิน
ปลงหม	โกนหม	อาสนะ	ที่นั่ง
เพล	เวลาพระฉันกลางวัน	กุกฺกุกฺ	ที่อยู่
มรณภาพ	ตาย	ประเคน	ถวาย
ปลงหนวด	โกนหนวด	อังกาส	เสียดพระ
ฉันยา	กินยา	สิจิต	จดหมาย

ศัพท์สำหรับสุภาพชน

การใช้ถ้อยคำสำหรับบุคคลทั่วไปจำเป็นต้องใช้ให้เหมาะสมกับฐานะ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้สื่อสาร กาลและเทศะ ซึ่งการสื่อสารระหว่างสุภาพชนควรหลีกเลี่ยงสิ่งต่อไปนี้

๑. คำห้วน หรือคำกระด้าง เช่น **เอ โวย หือ หา ไม่รู้**
๒. คำหยาบ ไม่ควรใช้ เพราะจะติดเป็นนิสัย เช่น **ไอ้ อี จี้ เยี่ยว**
๓. คำคะนอง หรือคำสแลง หมายถึง คำที่อยู่ในความนิยมเป็นพัก ๆ เช่น **เก้ เจ้ง ซ่าส์ ฯลฯ**
๔. คำพวน หรือคำที่เวลาพวนกลับแล้วเป็นคำหยาบ เช่น **เสือกะบาก (สาวกะเบือ)**
๕. คำที่ต้องไม่ใช้ในสถานการณ์ที่ต้องการความสุภาพ หรือในที่ชุมชน เช่น **กิน หัว เกือก ผัว เมีย เอามา ฯลฯ**

ศัพท์สำหรับสุภาพชน

คำสุภาพ	คำสามัญ	คำสุภาพ	คำสามัญ
กระป๋อง	ควาย	โค	วัว
ปฏิคม	คนต้อนรับ	ภรรยา,ภริยา	เมีย
ขนมทราย	ขนมจีบหนู	จรรยาตงสง	ตัวค้ำต้มหวานา
ปฏิภาณ	ไหวพริบ	มักชिका	แมลงวัน
ขนมทองฟู	ขนมตาล	จิตรจุต	เต่า
ปฏิสังขรณ์	การซ่อมแซม	รากคิน	ไส้เดือน
ขนมบัวสาว	ขนมเทียน	ชัตสุกา	ปลิง
ปลาใบไม้	ปลาตลิด	ราตรี	กลางคืน
ขนมสอคัส	ขนมใส่ไส้	คอกปาวริชาติ	คอกทองกวาว
ปลาขาว	ปลาไหล	สุกร	หมู

ข้อสอบกลางภาค ๒ / ๒๕๕๗

ตอนที่ ๑ ปรนัย ๕๐ ข้อ

๑. สามก๊ก	๑๒	ข้อ
๒. สามัคคีเภทคำฉันท์	๑๕	ข้อ
๓. ระดับขงภาษา	๑๐	ข้อ
๔. คำราชาศัพท์	๑๐	ข้อ
๕. คำสามาส-สนธิ	๓	ข้อ

ตอนที่ ๒ ข้อเขียน ๑๐ ข้อ

ข้อสอบเป็นเติมข้อความให้สัมพันธ์กันจากเนื้อหาข้อ ๒ และข้อ ๔

ไม่อนุญาตให้ใช้ดินสอทำข้อสอบ หากใช้หัก ๑ คะแนน